

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer F. Rijkaart
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 4 november 2025

betreft Evaluatie van het experiment met een nieuw stembiljet bij de Europees Parlementsverkiezing in 2024

ons kenmerk 178692

Geachte heer Rijkaart,

De commissie voor Binnenlandse Zaken heeft uw brief van 19 september 2025 met uw reactie op de vragen over de evaluatie van het experiment met een nieuw stembiljet bij de Europees Parlementsverkiezing in 2024, besproken.¹ De commissie heeft haar leden de gelegenheid gegeven tot het stellen van vervolgvragen hierover. De leden van de fractie van de **PVV** hebben van de geboden mogelijkheid gebruikgemaakt.

Het experiment wordt in 2026 bij de gemeenteraadsverkiezingen uitgebreid van vijf naar tien gemeenten. Kunt u aangeven welke vijf extra gemeenten dit betreft en op basis van welke criteria deze gemeenten geselecteerd zijn?

Kunt u tevens aangeven welke gemeenten in beeld komen wanneer een of meerdere van de gemeenteraden van de nu geselecteerde extra gemeenten deelname aan het experiment weigeren?

Met het oog op de stembureau-instructies zijn extra opleidingen en trainingsmateriaal nodig voor stembureauleden. In de evaluatie van de Europees Parlementsverkiezing is naar voren gekomen dat grotere gemeenten aangeven dat het onmogelijk is iedereen een training te geven.² Daar komt nog bij dat het voor gemeenten steeds moeilijker wordt om vrijwilligers voor stembureaus te vinden.³ Kunt u aangeven in hoeverre het haalbaar is om te voorzien in goede stembureau-instructies voor alle stembureauleden, gelet op het dalend aantal vrijwilligers en de reactie van de grotere gemeenten?

Kunt u ook aangeven welke concrete indicatoren, ter invulling van de aangeduide onderwerpen, worden gehanteerd om het experiment bij deze gemeenteraadsverkiezingen te monitoren en te evalueren?

¹ Kamerstukken I 2025/26, 35455, O.

² OSAGE, *Eerste experiment met het stembiljet model 2; Verslag evaluatie*, 29 juli 2024, Versienr. 1.0 (p. 50)

³ NOS Journaal, 27 oktober 2025: https://npo.nl/start/serie/nos-journaal/seizoen-25_10/nos-journaal_101542/afspelen

datum 4 november 2025

ons kenmerk 178692

blad 2

Volgens de informatiefolder voor gemeenten van het ministerie van BZK over het experiment en het *Draaiboek op hoofdlijnen voor gemeenten die een verkiezing organiseren met het nieuwe stembiljet*⁴ worden op de stembiljetten alleen geregistreerde logo's opgenomen. Het draaiboek stelt daarbij: "*Logo's moeten worden afgedrukt zoals geregistreerd bij de Kiesraad.*". De bij de Kiesraad geregistreerde logo's zijn niet altijd opgemaakt met de kwaliteit als bedoeld voor zulke stembiljetten. Kunt u aangeven of de druk kwaliteit en de zichtbaarheid van de logo's afgewogen wordt in de uitwerking? Krijgen zowel landelijke als lokale partijen de gelegenheid logo's aan te passen, indien de kwaliteit of zichtbaarheid tekortschiet?

De leden van de commissie voor Binnenlandse Zaken zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2025/08/15/gemeentedraaiboek-experiment-nieuw-stembiljet>